

SALA MULTISENSORIAL: ESCOLA ROCABRUNA

Montse Prieto
Alèxia Moliné
Judit Garreta
Curs 20/21

La integració sensorial es produeix quan espontàniament es planteja i s'executa una resposta adaptativa exitosa a una experiència sensorial.

El tractament en **integració sensorial** ha de tenir en compte:

- 1 – és necessari crear un ambient especialitzat, enriquit amb oportunitats que proveeixin experiències sensorials essencials pel desenvolupament de la persona.
- 2- Les interaccions de la persona amb aquest ambient han de ser guiades per una mestra/educadora.
- 3- L'objectiu de la mestra/educadora és facilitar que la persona generi espontàniament respostes adaptatives i integri les sensacions experimentades. Que la persona aprengui a través d'experiències exitoses.
- 4- La mestra prepararà (a través d'estímul sensorials específics) el cervell de la persona perquè processa de manera més eficient la informació sensorial.
- 5- Es busca aconseguir el funcionament òptim del cervell de la persona perquè aquest integri correctament la informació des dels seus sentits i aconsegueixi respostes exitoses als seus objectius.

L'ESTIMULACIÓ DELS SENTITS

1. ESTIMULACIÓ PROPIOCEPTIVA

Estimulació profunda que inclou les sensacions rebudes, sobretot, a través dels receptors dels músculs, tendons, lligaments i articulacions. El sistema propioceptiu s'activa a través del moviment de les articulacions, de la tensió i de la relaxació muscular, activitats amb sensació de pes, pressió profunda i tacte ferm.

Cal respectar sempre la progressió: mans, braços, peus, cames i cara i cap sempre al final.

L'estimulació propioceptiva inclou l'estimulació inclou l'estimulació vibratòria (musicals, electrònics o fònics). Es pretén amb aquesta estimulació que la persona descobreixi i prengui consciència del cos a través de l'esquelet.

Activitats i materials

- La veu humana
- Vibració elèctrica augmentada: altaveus, micròfons, aparells de massatge vibradors, matalàs o coixí vibratori, raspall de dents elèctric...
- Instruments musicals: timbal, xilòfon, gong

2. ESTIMULACIÓ TÀCTIL-HÀPTICA

Els principis bàsics: RITME, CONTRAST I SIMETRIA

Les sensacions tàctils-hàptiques són les que es perceben a través de la pell i el moviment, bé siguin passives o associades a un moviment intencional.

- a) Reaccions defensives: davant de qualsevol estímul que percep la pell es produeix un canvi en el to muscular, moviment voluntari evasiu, plor, ensurt...

A través de la pell de les diferents parts del cos: mans, braços, cames, peus, cara, tronc, nuca, coll, esquena...

- b) Dessensibilització i sensibilització tàctil: La dessensibilització és el procés en que la persona s'habitua als estímuls que li arriben per la pell del palmell de la mà. La sensibilització és un procés evolutiu més avançat que es persegueix que es percep una major quantitat d'informació adaptativa a través de la mà.

Obrir la mà de la persona passivament

Mantenir la mà oberta quan se l'estimula amb diferents materials

- c) Activació manual: Activitat voluntària de la mà amb finalitats perceptives, partint de la iniciativa de l'adult.

Explorar activament el cos o dirigir-li la mà

Mantenir la mà lleugerament oberta quan se la dirigeix cap a la cara primer, i després cap als objectes

Subjectar un objecte quan se li posa a la mà

Mantenir l'objecte a la mà quan el mou

Mantenir l'objecte a la mà quan se li dirigeix a la boca

- d) Prensió manual: capacitat de la persona per agafar i deixar anar l'objecte de forma voluntària.

Moviments actius davant un objecte atractiu

Capacitat per deixar anar o mantenir un objecte per desig propi o per indicació

Ser capaç d'utilitzar el dit índex per furgar, apartar objectes

Agafar objectes de mida petita i posar-los en recipients.

Activitats

- Bany, banys secs, ruixat, dutxa seca, massatges amb diferents materials

Materials

- Assecador de cabells
- Ventilador amb cintes (roba, plàstic)
- Bosses d'aigua, glaçons, escumes, esponges, pinzells, manyoples, raspalls, robes, bastons, coixins, olis de massatges, llegums, arròs, suro...
- Murals tàctils
- Qualsevol objecte d'ús habitual
- Joguines

3. ESTIMULACIÓ VESTIBULAR

És la percepció del moviment, posició i orientació del cos en l'espai a través de l'estimulació dels òrgans d'equilibri.

L'entrada d'aquest estímul és forta, cal respectar sempre la persona, n'ha de tenir tolerància i no imposar-lo.

Es pot observar la sobrecàrrega: amb inhibició o sobreexcitació.

Aplicació:

Introduir lentament el moviment i l'augment de velocitat.

El moviment lent i amb poc recorregut calms, el ràpid i d'ampli recorregut excita.

Progressió: primer balanceig (antero-posterior i lateral) i després rotació.

El contacte amb la persona és fonamental al principi.

Efectes de l'estimulació vestibular:

- Millora en les reaccions posturals
- Millora en l'equilibri i la marxa
- Millora en la coordinació perceptiva-motriu
- Augmenta la capacitat d'atenció
- Augmenta la comunicació (somriures i vocalitzacions)

Activitats, materials, recursos

- Balancins penjats
- Hamaques, sofà de jardí, xarxes suspeses
- Pilotes grosses, matalassos
- Gronxadors

4. ESTIMULACIÓ OLFACTIVA I GUSTATIVA

Sensibilització i dessensibilització: objectiu obrir el ventall de captació d'estímul i eliminació de reflexes primaris orals.

Anticipació: capacitat d'avançar-se a través de l'estimulació olfactiva-gustativa a esdeveniments molt propers en el temps, de tal manera que al persona sàpiga quan se li ofereix aquest estímul, que alguna cosa canviarà en l'entorn. Ex: preparar la persona abans de l'àpat estimulant l'olfacte perquè augmenti la salivació.

Activitats-materials per treballar la zona oral

- Contacte
- Objectes freds
- Raspallat de dents
- Estimulació amb espongetes
- Saquets per mastegar

Materials per treballar el gust i l'olfacte

- Ampolletes per olorar
- Perfums
- Barretes d'encens, cremadors d'olis essencials, vaporitzadors
- Diferents sabors contrastats, líquids o sòlids

5. ESTIMULACIÓ AUDITIVA

Reacció auditiva: davant l'emissió d'un so, es produeix algun canvi en el cos de la persona: moviments oculars, respiració, moviment...

Localització auditiva: orienta el cap en direcció a la font sonora

Associació auditiva: hi ha un intent de saber quina persona o objecte produeix aquest so

Identificació auditiva: seleccions d'entre varis objectes el que està produint el so.

Activitats i materials

- fenòmens acústics naturals
- instruments i activitat pròpia
- equip de música
- altres: sonalls, joguines sonores, pots plens de coses, la veu

6. ESTIMULACIÓ VISUAL

Reacció visual: davant algun tius d'intensitat de llum es produeix algun canvi en el cos de la persona

Fixació visual: quan la persona dirigeix el globus ocular cap als ulls d'una persona objecte en circumstàncies concretes i davant un temps determinat

Seguiment visual: la capacitat de la persona per acompanyar amb els globus oculars el moviment d'un objecte o persona

Percepció de l'objecte: capacitat d'identificar l'objecte, diferenciant-lo del context i relacionant-lo amb l'experiència prèvia de la persona

Coordinació visomotriu: capacitat de posar en relació el sistema visual amb la motricitat de les mans en primer lloc, i després de qualsevol part del cos.

Activitats – materials

- Jocs de llum
- Objectes il·luminats
- Llums, espelmes, llanternes
- Mòbils
- Teles llises d'un sol color
- Miralls
- Qualsevol objecte, joguina...

Per a un ús òptim de la **Sala Multisensorial**, cal tenir present les següents indicacions:

- **Crear una atmosfera agradable:** és d'extrema importància la creació d'un ambient agradable i plaent per als sentits. Hem d'aprendre a mirar amb els seus ulls i sentir amb les orelles. Cal tenir especial atenció al llenguatge de el cos, ja que és amb aquest que es podran expressar i comunicar. Per contribuir a crear una atmosfera agradable la llum i el so són especialment importants i determinants. Es recomana una il·luminació tènue i suau i també un so (tant música com la pròpia veu de personal), suaus i tranquil·les. Així mateix s'aconsella també com a part important de l'ambientació el fet que la persona pugui estar còmode.
- **L'oportunitat de poder triar:** La persona ha de tenir l'oportunitat de triar el que vol fer, tenint consideració pels seus desitjos i preferències.
- **El dret de gaudir del temps:** És important, sobretot a l'hora de començar o acabar una sessió, tenir temps suficient per fer-ho amb qualitat.
- **Repetició:** la persona necessita el seu temps i una alta freqüència en la repetició i presentació dels estímuls de forma que els pugui observar, experimentar i assimilar.
- **Oferta selectiva d'estímuls:** És important seleccionar els estímuls de manera que la persona pugui percebre i processar adequadament, sense que hi hagi una sobresaturació que fa que l'estimulació no assoleixi els resultats desitjats.
- **L'actitud de la mestra/educadora:** És important que el professional sigui capaç d'entendre les seves reaccions i els sentiments que es generen en el participant. De la seva intervenció depèn també l'eficàcia i efectivitat la sessió.

ORGANITZACIÓ DE LA SALA MULTISENSORIAL

Dins de l'aula, els materials estan organitzats en els diferents espais que permeten treballar els diferents estímuls. Aquests espais poden ser: **visuals, olfactius, gustatius, tàctils, auditius, comunicatius i interactius, i de relaxació.**

A l'espai visual es treballa per estimular la visió dels participants que pateixen altres discapacitats sensorials perquè puguin, a través de la vista, pal·liar algunes de les seves mancances. Així, en els espais visuals és possible trobar llums, objectes de diferents colors i tonalitats, fibres lluminoses, columnes de bombolles, etc. Dins de l'espai visual també podem trobar un sub-espai de projecció que s'utilitza per estimular els participants per mitjà de la projecció d'imatges o colors sobre una paret o algun suport.

En el cas de **l'espai tàctil**, trobarem elements amb diferents textures, temperatura, pes, volum, etc., que permetran diferenciar objectes i estimular el tacte. Així mateix, l'espai tàctil pot combinar-se amb l'auditiu mitjançant objectes com les mantes o els panells musicals.

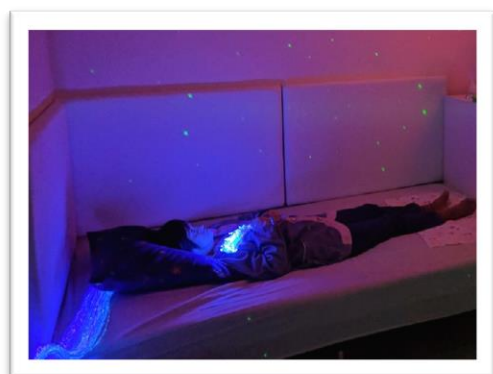
A l'espai auditiu s'empren la música, les veus, els sons. L'estimulació auditiva pot treballar-se a través d'estímuls sonors per via òssia o mitjançant vibracions. Així mateix, en aquest espai es pot ajudar els participants que presentin discriminació auditiva, estimulants perquè aconseguixin distingir entre diferents veus, fonemes i paraules, així com realitzar comparacions de sons. Tot això per mitjà de la musicoteràpia, les relacions, la comunicació, la relaxació, etc.

L'espai per a la comunicació i interactivitat ajuda a l'expressió de sentiments i estats anímics per mitjà de qualsevol sistema visual, auditiu, gustatiu, tàctil o olfatiu. Aquest espai ajuda a interactuar amb el medi, i consciència al subjecte de la influència que pot tenir en el que passa al seu voltant. En aquest espai és bàsic l'ús de polsadors, interruptors i panells tàctils, que ajuden també a la motricitat i a el desenvolupament de el tacte.

Elements gustatius i olfactius estan íntimament relacionats. Es poden administrar separatament o en conjunt. L'espai olfactiu permet treballar l'aromateràpia per captar la realitat a través dels estímuls olfactius. Per a això, s'empren materials com, per exemple, difusors d'aromes (alguns fins i tot lluminosos o sonors), pilotes aromatitzades o olis, etc. Les olors poden donar informació als participants de menjars, llocs, etc.

L'espai de relaxació, per fi, es correspon amb l'espai d'espera o preparació i tindrà com a finalitat la relaxació de la persona. Per a això, en ell s'utilitzen materials de relaxació i vibració com matalassos vibromassatge, llits d'aigua, seients, butaques, balancins, mantes de boles, etc. Aquest és un espai ideal per introduir un canvi d'activitat o un lloc.

METODOLOGIA D'INTERVENCIÓ

El tipus de sessió ideal consisteix en una sessió individual d'uns 30' de durada que inclou:

1. Inici de les sessions amb un ritual determinat: anticipació de l'activitat:

- Anticipació de l'activitat.
- Entrar amb tota la llum i adequar la vestimenta. Sense música ni cap element.
- Escollir sempre el mateix lloc a la sala.
- Encendre l'aparell que correspongui, la música adequada, apagar la llum. També es pot fer al revés, primer apagar la llum i després crear l'ambient.
- Inici de la sessió.

2. Aplicació dels tres principis bàsics: simetria, contrast i ritme.

- **Simetria:** Sempre que es pugui el cap estarà en prolongació de l'eix corporal. Les estimulacions es faran en un hemicos, en l'altre i en els dos alhora. Observació i control de les postures corregides.
- **Contrast:** Estimular en superfícies dures i toves. Pressions suaus i fortes. Moviment acompanyant de veu i després en silenci. Repetir un nombre de vegades i esperar la resposta.
- **Ritme:** Moviment amb ritmes molt bàsics (un, dos, parada; un dos, parada). Barrejar contrast amb ritmes bàsics (un, dos, parada amb pressió forta; un, dos, parada amb pressió suau). Repetir un nombre de vegades i esperar la resposta.

3. Utilització d'un aparell o com a màxim dos a cada sessió.

4. Finalitzar la sessió amb un altre ritual determinat.

- Apagar la música.
- Encendre tota la llum.
- Apagar l'aparell que s'estava utilitzant.
- Portar l'infant al mateix lloc d'inici de la sessió.
- Comiat i sortida de l'aula.

FITXA DE PROGRAMACIÓ INDIVIDUAL

ANTICIPACIÓ: preparació de l'infant per anar a la sala (verbal, SPC,...):

RITUAL D'INICI: situar l'infant en el lloc escollit, il·luminació de la sal, prendre mesures,...:

AMBIENTACIÓ: durant la sessió: tipus de música, il·luminació...):

POSTURA: de l'infant i de la mestra:

ELEMENTS UTILITZATS: (aparells):

ESTIMULACIÓ: (descriure quin sentit s'estimula i com es fa durant la sessió):

COMUNICACIÓ:

- Comunicació primària (corporal), to muscular, vocalitzacions:

- Demanda d'interacció de la persona:

- Moviments voluntaris:

ESTEREOTÍPIES: (apareixen o no, descripció, disminueixen/desapareixen o no al llarg de la sessió):

CANVIS EMOCIONALS: (alegria, tristesa, ira,...parells):

FINALITZACIÓ DE LA SESSIÓ: (ritual de sortida):

OBSERVACIONS:

FITXA PER TIPUS D'ESTIMULACIÓ

ESTIMULACIÓ:	
OBJECTIU	
MATERIAL	
METODOLOGIA	
OBSERVACIONS	